

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Навчально-науковий інститут публічного управління та адміністрування
Кафедра місцевого самоврядування та регіонального розвитку

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Перший проректор
Котляр Ю.В.

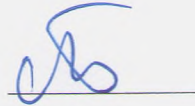
“31” серпня 2023 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Глобалізація, політика національної та інформаційної безпеки

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування»

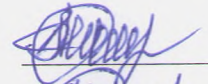
Розробник

Бондар Г.Л.

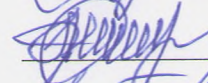
Завідувач кафедри місцевого самоврядування
та регіонального розвитку

Штирьов О.М.

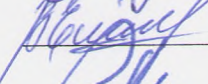
Гарант освітньої програми

Штирьов О.М.

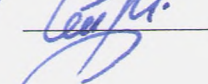
Директор ННПУА

Ємельянов В.М.

Начальник НМВ

Шкірчак С.І.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни
Найменування дисципліни	Глобалізація, політика національної та інформаційної безпеки
Галузь знань	28 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціальність	281 «Публічне управління та адміністрування»
Спеціалізація (якщо є)	
Освітня програма	«Адміністративний менеджмент»
Рівень вищої освіти	перший (бакалаврський)
Статус дисципліни	Нормативна
Курс навчання	4
Навчальний рік	2023/2024
Номер(и) семестрів (триместрів):	Денна форма
	4 курс (7 семестр)
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кред./120 год.
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Лек. – 30 Сем – 30 С/р – 60
Відсоток аудиторного навантаження	50%
Мова викладання	українська
Форма проміжного контролю (якщо є)	–
Форма підсумкового контролю	іспит

2. Мета, завдання та результати вивчення дисципліни

Значення навчальної дисципліни в реалізації освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів:

Реалізація освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів пов'язана з наданням їм комплексу знань та умінь, які містяться у нормативній навчальній дисципліні «Глобалізація, політика національної та інформаційної безпеки».

Мета дисципліни – набуття знань учасниками навчання щодо глобальних проблем сучасності, їхні причини, різновиди, масштаби і можливі шляхи вирішення, вивчення та аналіз актуальних проблем та завдань національної безпеки України, розкриття процесів входження України до систем європейської та регіональної безпеки, набуття знань, умінь та навичок, удосконалення компетентності учасниками навчання щодо основ інформаційної безпеки, засад і принципів державної політики України у сфері інформаційної безпеки, особливостей та перспектив забезпечення інформаційної безпеки особи, суспільства та держави.

Міждисциплінарні зв'язки: Дисципліна «Глобалізація і політика національної безпеки» викладається в контексті вивчення дисциплін: «Історико-правові основи та інтеграційні процеси в ЄС», «Врядування в ЄС та політика євроінтеграції», «Інформаційна безпека та кібербезпека в сучасному світі», «Інформаційна політика і менеджмент», «Основи державної політики», «Інформаційна політика».

Завданнями навчальної дисципліни є: набуття вмінь і знань про перспективи розвитку глобалізаційних та інтеграційних процесів, основні ознаки та принципи публічного управління в умовах європейської та євроатлантичної інтеграції щодо адаптування конституційно-правових норм публічного управління та адміністрування до вимог ЄС; формування вмінь та навичок з системного розуміння явищ і процесів глобалізації, її проявів у сфері врядування, децентралізації як способу вдосконалення публічної влади; аналіз національного інформаційного простору в контексті формування суспільної думки та забезпечення інформаційної безпеки особи, суспільства та держави; з'ясування факторів, що визначають функціонування інформаційних потоків національного й іноземного походження; навчання основам інформаційної безпеки, засадам і принципам державної політики України у сфері інформаційної безпеки, особливостям та перспективам забезпечення інформаційної безпеки особи, суспільства та держави.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни «Глобалізація, політика національної та інформаційної безпеки», в результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен:

Знати:

- законодавчі та нормативно-правові акти, що регулюють сферу національної безпеки, інформаційної безпеки;
- основи інформаційної безпеки для запобігання та нейтралізації викликів і загроз національним інтересам України в інформаційній сфері;
- сутність інтеграції як складової частини міжнародних процесів;
- основні теорії єдиної Європи, сучасні концепції та моделі європейської інтеграції, зародження і становлення європейської єдності;
- процес створення Європейського Союзу та подальшої інтеграції; особливості формування європейської ідентичності;
- інституційну та правову системи Європейського Союзу, економічні аспекти європейської інтеграції;
- сутність та зміст основних концепцій міжнародної безпеки (колективна безпека, безпека спільноти, загальна безпека, всебічна безпека);
- суб'єкти забезпечення міжнародної та європейської безпеки, їх роль, функції, структура. Особливості інтеграції у воєнно-політичній сфері;
- проблеми розширення Європейського Союзу;

– місце України у процесах європейської інтеграції, євроінтеграційні перспективи України.

– сучасні інформаційні загрози та технології забезпечення захисту національного інформаційного простору.

Уміти:

- розкривати суть концепцій і моделей єдиної Європи;
- аналізувати основні принципи формування Європейського Союзу;
- проводити аналіз закономірностей та особливостей розвитку євроатлантичної інтеграції (НАТО) як суб'єкта глобальної, регіональної та національної безпеки;
- здійснювати аналіз стану національної безпеки України;
- аналізувати засновницькі договори Європейського Союзу та договори про зміни до них;
- давати характеристику принципам формування, структурі, повноваженням його інституцій та органів;
- визначати цілі, завдання, принципи, механізми реалізації спільних політик ЄС;
- оцінювати процеси поглиблення європейської інтеграції та розширення Європейського Союзу;
- висловлювати та аргументувати власний погляд щодо європейського вектора зовнішньої політики України, її євроінтеграційних перспектив.
- запобігати та нейтралізувати виклики і загрози національним інтересам України в інформаційній сфері в межах своєї професійної компетенції;
- вживати заходів забезпечення інформаційної безпеки

Навички:

- опанування гуманітарних та аналітичних технологій в управлінні;
- застосування механізмів захисту в інформаційному просторі та кіберпросторі;
- застосування інноваційного мислення - пропонування ідей, спрямованих на розвиток нових або поліпшення існуючих процесів, методів.

Місце дисципліни. Навчальна дисципліна «Глобалізація, політика національної та інформаційної безпеки» є складовою частиною циклу фундаментальної підготовки фахівців освітньо-кваліфікаційного рівня «бакалавр».

Форми вивчення дисципліни:

консультації щодо практичних, семінарські заняття, виконання індивідуальних завдань самостійної роботи, творчої роботи, контрольних заходів. Технічні засоби навчання використовуються під час проведення усіх форм занять згідно з рекомендаціями предметно-методичної комісії.

Під час проведення лекційних занять використовується проблемно-діяльнісний підхід, що сприяє глибокому засвоєнню знань і формуванню творчого професійного мислення у майбутніх фахівців.

Семінарські заняття носять проблемно-пошуковий і практично-творчий характер, студенти опрацьовують теоретичні і практичні завдання, розвивають мислення, поглиблюють і розширюють знання, обґрунтовують власну точку зору, роблять прогнози та пропонують шляхи вирішення поставлених завдань.

Виконуючи індивідуальні завдання, студенти, за допомогою викладача, розв'язують складні проблеми, уточнюють незрозумілі питання, обговорюють підходи практичного застосування отриманих знань під час професійної діяльності.

Виконуючи індивідуальні завдання, студенти, за допомогою викладача, розв'язують складні проблеми, уточнюють незрозумілі питання, обговорюють підходи практичного застосування отриманих знань під час професійної діяльності. Самостійна робота як форма організації навчального процесу, покликана забезпечити можливість студенту працювати з

інформаційними ресурсами і базами даних та використовувати інформаційно-комунікаційні технології для пошуку, обробки, аналізу та використання інформації з різних джерел під час самостійного вивчення ним запропонованої літератури у пошуку відповідей на проблемні питання курсу, виконання практичних завдань з курсу. Самостійна робота студентів орієнтована на поглиблене вивчення окремих питань інформаційно-аналітичної та інформаційно-наукової діяльності, а також формування вмій і навичок підготовки аналітичних документів.

Реферат. Створення інформаційно-аналітичного документу у формі аналітичного звіту, підготоване заздалегідь самостійно. Передбачає підготовку та презентацію роботи до відповідної тематики семінарського заняття з використанням наочних засобів та використанням електронної техніки, висловлення обґрунтованої позиції щодо мети і результатів виконаного завдання.

Самостійна робота (завдання) - практичне застосування знань, висловлення обґрунтованої позиції щодо мети і результатів виконаного завдання.

Форми контролю – поточний, підсумковий семестровий контроль. Поточний контроль ґрунтується на системі оцінки успішності студентів і проводиться на семінарських заняттях: опитування, самостійна робота, реферат, контрольна робота. Підсумковий контроль – іспит наприкінці навчального курсу.

Компетентності, яких набуває студент при вивченні дисципліни відповідно до освітньо-професійної програми «Адміністративний менеджмент» 4 курс

Загальні компетентності (ЗК)	Фахові компетентності спеціальності (СК)
8. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності) на національному рівні та рівні країн ЄС.	7. Вміння застосовувати інструменти менеджменту у сферах: державного та регіонального управління, соціального та політичного розвитку, публічних фінансів, комунікацій, конституційно-правових засад урядування, технологій управління людськими ресурсами, європейської співпраці

Програмні результати навчання

Нормативні результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються студентам на першому занятті.

№ з/п	Результати навчання (ПРН)
1	ПРН10 Уміти відшукувати та узагальнювати інформацію, робити висновки і формулювати рекомендації в межах своєї компетенції.
2	ПРН 13 Оволодіти стандартними методиками аналізу фінансових розрахунків і показників розвитку об'єкту управління, а також методами прогнозування та аналітики у всіх сферах громадського і суспільно-політичного життя

3. Програма навчальної дисципліни

Денна форма
4 курс

№ п/п	Тема	Лекції	Практичні (семінарські, лабораторні, півгрупові)	Самостійна робота
1	Тема 1. Глобалізація та всеохопний процес трансформації світового співтовариства	2	2	4
2	Тема 2. Загальноцивілізаційні проблеми людства	2	2	4
3	Тема 3. Теоретичні засади публічної політики в умовах глобалізації	2	2	4
4	Тема 4. Глобальне врядування: сутність та основні характеристики (1)	2	2	4
5	Тема 5. Глобальне врядування: сутність та основні характеристики (2)	2	2	4
6	Тема 6. Глобальні проблеми і протиріччя	2	2	4
7	Тема 7. Концептуальні особливості регіональної світової політики сучасності	2	2	4
8	Тема 8. Історія створення і розвитку ЄС	2	2	4
9	Тема 9. Співробітництво України з Європейським Союзом	2	2	4
10	Тема 10. Україна-НАТО	2	2	4
11	Тема 11. Національна безпека України	2	2	4
12	Тема 12. Інформаційна безпека України	2	2	4
13	Тема 13. Медіаполітика. Державна інформаційна політика та безпека	2	2	4
14	Тема 14. Кібербезпека України	2	2	4
15	Тема 15. Захист персональних даних - складова національної безпеки України	2	2	4
	Всього за курсом	30	30	60

4.Зміст навчальної дисципліни

4.1. Лекції Денна форма 4 курс

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Глобалізація та всеохопний процес трансформації світового співтовариства 1. Глобалізація як закономірний процес світогосподарського розвитку. 2. Сутність, ознаки та рівні глобалізації економіки
2	Тема 2. Загальноцивілізаційні проблеми людства 1. Суперечності глобалізації та її моделі 2. Взаємопов'язаність та передумови вирішення глобальних проблем
3	Тема 3. Теоретичні засади публічної політики в умовах глобалізації 1. Основні тенденції розвитку сучасного світу як виклик глобального розвитку. Політична глобалізація як новий тип міждержавних відносин. 2. Культурна глобалізація як процес формування нового глобального врядування. 3. Розвиток економічних, політичних і культурних відносин в контексті глобального розвитку
4	Тема 4. Глобальне врядування: сутність та основні характеристики (1) 1. Підходи до розуміння глобального управління. Проблеми та перспективи глобального управління. 2. Роль управління у становленні міжнародних систем сталого розвитку в умовах глобалізації.
5	Тема 5. Глобальне врядування: сутність та основні характеристики (2) 1. Національні держави і ТНК як головні суб'єкти сучасного світоустрою. 2. Держава як суб'єкт світової системи: плюси і мінуси сучасного державотворення.
6	Тема 6. Глобальні проблеми і протиріччя 1. Поняття, систематизація та класифікація глобальних проблем. 2. Зростання соціально-економічної нерівності населення між бідними і багатими країнами – головна проблема сучасності. 3. Поняття та характеристика екологічних проблем. Проблеми енергетичного забезпечення глобального світу. 4. Демографічні проблеми сучасності. Демографічна ситуація та демографічні тенденції в Україні. 5. Сучасний експансіонізм, його зв'язок з демократією та переформатування глобального світоустрою.
7	Тема 7. Концептуальні особливості регіональної світової політики сучасності 1.Регіоналізація та регіоналізм. Зміст принципу «відкритого регіоналізму». 2. Міжрегіоналізм та трансрегіоналізм в сучасному світі. 3. Сучасні тенденції розвитку окремих регіонів світу (ЄС, Східна Азія, Латинська Америка та ін.).
8	Тема 8. Історія створення і розвитку ЄС 1. Зародження європейських інтеграційних процесів. 2. Рада Європейського Союзу. 3. Європейський парламент. 4. Суд ЄС. Основні види правових актів ЄС.

9	<p>Тема 9. Співробітництво України з Європейським Союзом</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини та переваги курсу України на євроінтеграцію. Україна і СОТ. 2. Історія відносин України та Європейського Союзу (хронологія подій). 3. Угода про асоціацію. 4. Сучасний стан розвитку відносин співробітництва України та ЄС. Статус кандидата на членство в ЄС.
10	<p>Тема 10. Україна-НАТО</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія діалогу і співпраці між Україною та НАТО. 2. Головні завдання України на шляху до вступу в НАТО. 3. Сучасний стан співпраці України та НАТО
11	<p>Тема 11. Національна безпека України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засади національної безпеки України. 2. Демократичний цивільний контроль. 3. Сектор безпеки і оборони. 4. Планування у сферах національної безпеки та оборони (стратегії)
12	<p>Тема 12. Інформаційна безпека України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційна безпека як складова національної безпеки. 2. Глобальні та національні виклики та загрози інформаційній безпеці. 3. Стратегічні цілі і напрямки реалізації Стратегії інформаційної безпеки України. 4. Повноваження органів державної влади щодо забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері. 5. Національна безпека в ЗУ "Про інформацію".
13	<p>Тема 13. Медіаполітика. Державна інформаційна політика та безпека</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медіаграмотність. 2. Фактчекінг, дїпфейки, дезінформація та пропаганда. 3. Європейські підходи та стандарти у протидії неправдивій інформації.
14	<p>Тема 14. Кібербезпека України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кібербезпека та кібервійна в Україні. 2. Законодавчі засади забезпечення кібербезпеки в Україні.
15	<p>Тема 15. Захист персональних даних - складова національної безпеки України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавче забезпечення захисту персональних даних: світовий досвід та Україна (ЗУ "Про захист ПД", GDPR, Каліфорнійський акт щодо захисту ПД"). 2. Захист персональних даних в Україні 3. Фото-, кіно-, теле- і відеозйомка фізичної особи та її права.

4.2. План практичних (семінарських, лабораторних, півгрупових) занять

Денна форма 4 курс

№	Тема заняття / план
1	Тема 1. Глобалізація та всеохопний процес трансформації світового співтовариства 1. Глобалізація: сутність та ознаки 2. Хронологічні межі глобалізації 3. Глобалізація економіки. Світова та глобальна економіка.
2	Тема 2. Загальноцивілізаційні проблеми людства 1. Суперечності глобалізації та її моделі 2. Взаємопов'язаність та передумови вирішення глобальних проблем
3	Тема 3. Теоретичні засади публічної політики в умовах глобалізації 1. Основні тенденції розвитку сучасного світу як виклик глобального розвитку. Політична глобалізація як новий тип міждержавних відносин. 2. Концепція сучасного "громадянського суспільства" 3. Культурна глобалізація як процес формування нового глобального врядування. Глобальна контркультура. 4. Розвиток економічних, політичних і культурних відносин в контексті глобального розвитку
4	Тема 4. Глобальне врядування: сутність та основні характеристики (1) 1. Підходи до розуміння глобального управління. проблеми та перспективи глобального управління. 2. Роль управління у становленні міжнародних систем сталого розвитку в умовах глобалізації.
5	Тема 5. Глобальне врядування: сутність та основні характеристики (2) 1. Національні держави і ТНК як головні суб'єкти сучасного світоустрою. 2. Держава як суб'єкт світової системи: плюси і мінуси сучасного державотворення.
6	Тема 6. Глобальні проблеми і протиріччя 1. Поняття, систематизація та класифікація глобальних проблем. 2. Зростання соціально-економічної нерівності населення між бідними і багатими країнами – головна проблема сучасності. 3. Поняття та характеристика екологічних проблем. Проблеми енергетичного забезпечення глобального світу. 4. Демографічні проблеми сучасності. Демографічна ситуація та демографічні тенденції в Україні. 5. Сучасний експансіонізм, його зв'язок з демократією та переформатування глобального світоустрою.
7	Тема 7. Концептуальні особливості регіональної світової політики сучасності 1. Регіоналізація та регіоналізм. Зміст принципу «відкритого регіоналізму». 2. Міжрегіоналізм та трансрегіоналізм в сучасному світі. 3. Сучасні тенденції розвитку окремих регіонів світу (ЄС, Східна Азія, Латинська Америка та ін.).

8	<p>Тема 8. Історія створення і розвитку ЄС</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зародження європейських інтеграційних процесів. 2. Європейська Рада. 3. Рада Європейського Союзу. 4. Європейський парламент. 5. Суд ЄС. Основні види правових актів ЄС.
9	<p>Тема 9. Співробітництво України з Європейським Союзом</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Причини та переваги курсу України на євроінтеграцію. Україна і СОТ. 2. Історія відносин України та Європейського Союзу (хронологія подій). 3. Угода про асоціацію. 4. Сучасний стан розвитку відносин співробітництва України та ЄС. Статус кандидата на членство в ЄС.
10	<p>Тема 10. Україна-НАТО</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Історія діалогу і співпраці між Україною та НАТО. 2. Головні завдання України на шляху до вступу в НАТО. 3. Сучасний стан співпраці України та НАТО
11	<p>Тема 11. Національна безпека України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Засади національної безпеки України. 2. Демократичний цивільний контроль. 3. Сектор безпеки і оборони. 4. Планування у сферах національної безпеки та оборони (стратегії).
12	<p>Тема 12. Інформаційна безпека України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Інформаційна безпека як складова національної безпеки. 2. Глобальні та національні виклики та загрози інформаційній безпеці. 3. Стратегічні цілі і напрямки реалізації Стратегії інформаційної безпеки України. 4. Повноваження органів державної влади щодо забезпечення національної безпеки в інформаційній сфері. 5. Національна безпека в ЗУ "Про інформацію".
13	<p>Тема 13. Медіаполітика. Державна інформаційна політика та безпека</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Медіаграмотність. 2. Фактчекінг, діпфейки, дезінформація та пропаганда. 3. Європейські підходи та стандарти у протидії неправдивій інформації.
14	<p>Тема 14. Кібербезпека України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кібербезпека та кібервійна в Україні. 2. Законодавчі засади забезпечення кібербезпеки в Україні.
15	<p>Тема 15. Захист персональних даних - складова національної безпеки України</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Законодавче забезпечення захисту персональних даних: світовий досвід та Україна (ЗУ "Про захист ПД", GDPR, Каліфорнійський акт щодо захисту ПД"). 2. Захист персональних даних в Україні 3. Фото-, кіно-, теле- і відеозйомка фізичної особи та її права.

4.3. Завдання для самостійної роботи

Спеціальність 281 «Публічне управління та адміністрування» Вимоги до підготовки завдань курсу:

Відповідь на семінарському занятті – це активна участь у обговоренні всіх питань, що виносяться на семінар, підкріплення доповіді цитатами та посиланнями на літературу. Вільне володіння матеріалом доповіді, що дозволяє задавати та відповідати на питання по темі.

Контрольна робота - це необхідна складова частина самостійного опанування студентами курсу «Глобалізація, політика національної та інформаційної безпеки». Студент повинен надати відповіді на питання з пройденого курсу.

Реферат. Створення інформаційно-аналітичного документу у формі аналітичного звіту, підготоване заздалегідь самостійно. Передбачає підготовку та презентацію роботи до відповідної тематики семінарського заняття з використанням наочних засобів та використанням електронної техніки, висловлення обґрунтованої позиції щодо мети і результатів виконаного завдання.

Самостійна робота - практичне застосування знань, розвиток аналітичних та з використанням аналітичних та гуманітарних технологій в управлінні, висловлення обґрунтованої позиції щодо мети і результатів виконаного завдання.

РЕФЕРАТ

Вимоги до роботи:

Обсяг роботи має становити близько 20 сторінок. Робота виконується на окремих аркушах формату А4. На титульному аркуші вказується її назва і тема контрольної (реферату), дисципліна, курс, шифр групи, повністю прізвище, ім'я і по батькові виконавця та ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я і по батькові викладача, який перевіряє роботу (Виконав:.... Перевірів викладач:.....). Текст має бути надрукований через 1,5 інтервали (Times New Roman), розмір шрифту – 14. На другій сторінці вказується план роботи. Кожен пункт плану викладається стисло, змістовно і відображає сутність сформульованого питання. Текст може містити схеми, малюнки, графіки. В кінці роботи має бути загальний висновок щодо проблеми, наводиться список використаних джерел. Ставиться дата і підпис виконавця (за можливості). Контрольна (реферат) має бути завантажений у Мудл.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Робота студентів в групах (по 3 студенти) та індивідуально.

Реалізація завдання: викладач пропонує студентам знайти, запропонувати власні шляхи вирішення отриманих завдань – проблемних ситуацій, з використанням опанованих під час навчання гуманітарних та аналітичних технологій для пошуку, обробки, аналізу та використання інформації з різних джерел, з метою поглибленого вивчення окремих питань інформаційно-аналітичної та інформаційно-наукової діяльності, а також формування вмінь і навичок підготовки аналітичних документів та надання аналітичних послуг.

САМОСТІЙНА РОБОТА (ЗАВДАННЯ)

1. Міжнародна політика держав орієнтується на визнанні міжнародних правил поведінки, основоположних принципів міжнародного життя, які суттєво впливають на поведінку держав. Визначте, що це за принципи. Де, коли і ким вони були розроблені та в яких міжнародних документах зафіксовані? Як вони реалізуються у сучасній практиці міжнародних відносин?

2. Важливою проблемою у зовнішній політиці суб'єктів міжнародних відносин є проблема прийняття рішень. Яким вимогам, на ваш погляд, повинно відповідати прийняття зовнішньо політичних рішень? Прокоментуйте їх.

3. Назвіть країни, з якими Україна має стратегічні відносини в економічній та політичній сфері. Чи відповідають відносини України з ними міжнародним критеріям стратегічного партнерства? Виходячи з цих критеріїв, визначте, з якими країнами Україна має перспективи, у найблищому майбутньому, вибудувувати стосунки стратегічного партнерства.

4. Відомий теоретик міжнародних відносин, американський політолог Дж. Розенау стверджував, що зрозуміти й описати поведінку атомів набагато легше, ніж зрозуміти й описати дії суверенних держав на міжнародній арені. Чи погоджуєтесь ви з цим твердженням? Прокоментуйте його. Що, на ваш погляд, треба зробити, щоб зрозуміти поведінку держав на міжнародній арені? Чим вона детермінується?

5. Визначте існуючі системи регіональної безпеки та проаналізуйте участь в них України.

6. Австрійський соціолог Л. Гумплович, аналізуючи взаємозв'язок внутрішньої і зовнішньої політики, зазначав, що внутрішній розвиток держави визначається розвитком її зовнішніх сил, причому першому призначена службова роль щодо останнього, внутрішня політика – це простий додаток до зовнішньої, що зумовлений останньою. Чи поділяєте ви цей погляд? Які аргументи “працюють” на користь такого висновку? Назвіть і охарактеризуйте інші підходи до розв'язання названої проблеми.

7. Проаналізуйте співпрацю України з НАТО. Чи потрібно Україні членство в НАТО? Відповідь аргументуйте.

8. Назвіть і охарактеризуйте базові принципи формування сучасного зовнішньополітичного курсу України. У чому їх універсальність і які перспективи вони відкривають перед Україною у здійсненні її відкритого зовнішньополітичного курсу?

ТЕМАТИКА РЕФЕРАТІВ

1. Стратегія національної безпеки України.
2. Економічна безпека України в умовах глобалізаційних викликів.
3. Роль державного управління у вирішенні проблем економічної безпеки в умовах глобалізації.
4. Міжнародний імідж України в контексті забезпечення за хисту національних інтересів.
5. Міжнародна безпека і глобальний політичний процес: проблеми формування нового міжнародного політичного порядку.
6. Багатополярність як нова геополітична модель світу.
7. Геополітичний статус України.
8. Національна безпека і національні інтереси України.
9. Європа: формування нової геополітичної обстановки.
10. Україна як член ООН: історія і сучасні проблеми.
11. Новий світовий порядок: основні сценарії розвитку.
12. Наслідки інформатизації людської спільноти.
13. Впливи глобалізації на демократичні процеси.
14. Антиглобалізм: „за” і „проти”.
15. Глобалізація та збройні конфлікти.

16. Багатополюсність світу: основні напрямки.
17. Регіональна та субрегіональна інтеграція: причини та наслідки в аспекті політичної стабільності.
18. Перспективи системи колективної безпеки
19. Перспективи утворення та діяльності світового уряду.
20. Роль держав у глобальному управлінні.
21. Стан та перспективи вирішення екологічних проблем та їх вплив на безпеку держави.
22. Шляхи та сценарії управління політичними процесами.
23. Реалії світу та потреба глобального менеджменту.
24. Діяльність міжнародних гуманітарних, правозахисних, екологічних організацій (на прикладі конкретної організації): безпековий аспект.
25. Шляхи розбудови громадянського суспільства у світовому масштабі як елемент безпеки.
26. Потенційні загрози зовнішньому суверенітету України.
27. Оборонний потенціал: стандарти ЄС та українські реалії.
28. Перспективи інформаційної безпеки в умовах глобалізації.
29. Геополітичне положення України: переваги та проблеми

КОНТРОЛЬНА РОБОТА

Контрольні питання

1. Розкрийте суть поняття “глобалізація” і часові межі феномена глобалізації.
2. Окресліть етапи глобалізації та їх особливості.
3. Розкрийте широкий та вузький підходи до визначення хронологічних меж глобалізації.
4. Охарактеризуйте основні концепції визначення часових меж феномена глобалізації.
5. Розкрийте співвідношення понять “глобалізація”, “інтеграція”, “дезінтеграція”, “інтернаціоналізація”, “транснаціоналізація”, “регіоналізація”.
6. Обґрунтуйте сутність і взаємозв’язок понять “глобалістика” і “глобалізм”, їх співвідношення з поняттям “глобалізація”.
7. Охарактеризуйте глобалізм і геополітичні стратегії таласократії і теллуократії.
8. Розкрийте сутність континенталізму.
9. Охарактеризуйте Атлантистську лінію геополітики та її основних розробників.
10. Окресліть поняття лібералізму та ідеї повномасштабної планетарної інтеграції як змісту глобалізму.
11. Розкрийте сутність терміна “глобальна економіка”.
12. Охарактеризуйте співвідношення понять: “світова економіка”, “міжнародна економіка”, “глобалізація”, “глобальна економіка”, “мегаекономіка”.
13. Окресліть міжнародний поділ праці як основи глобального економічного розвитку.
14. Опишіть сектори і галузі глобальної економіки.
15. Чи вважаєте Ви, що транснаціональні корпорації (ТНК) – головні рушії глобалізації.
16. Чи є регіональна інтеграція інструментом формування глобальної економіки?
17. Опишіть послідовність етапів регіональної економічної інтеграції.
18. Окресліть трансформацію функцій держав (урядів) у процесі регіональної інтеграції.
19. Опишіть механізми вирівнювання розвитку країн-учасниць регіональних об’єднань і проблему еквівалентності взаємовідносин між ними.

20. Вкажіть причини розвитку і походження європейської інтеграції.
21. Якими були попередні євроінтеграційні спроби?
22. Як називалася перша міжнародна організація для вираження й розвитку європейської інтеграції?
23. Як вплинула європейська інтеграція на “холодну війну”.
24. Якими були особливості євроінтеграції в умовах “холодної війни”?
25. Чому європейська інтеграція в 50-х рр. XX ст. відбувалася без Великобританії?
26. Охарактеризуйте створення Ради Європи як виразника європейської інтеграції.
27. Окресліть стандарти європейського врядування в Європейському адміністративному просторі.
28. Як співвідносяться європеїзація та європейська інтеграція?
29. Чи призводить європеїзація систем державного управління держав-членів ЄС до їх конвергенції, уніфікації?
30. У яких спільних європейських просторах присутня Україна?
31. Коли і чому були сформульовані Копенгагенські і Мадридський критерії?
32. Назвіть механізми контролю і обмеження звичайних озброєнь у Європі.
33. До яких міжнародно-правових актів приєдналася Україна з метою ядерного роззброєння та контролю над озброєннями?
34. У чому полягали проблеми приєднання України до Договору про нерозповсюдження ядерної зброї в якості без’ядерної країни?

4.4. Забезпечення освітнього процесу

Використання проектору; методичних матеріалів та посібників в електронній формі; використання платформи Moodle.

Використання можливостей Google meet під час проведення відеоконференцій (лекцій, семінарських занять, заліків) зі студентами в умовах карантину.

Методичне забезпечення навчальної дисципліни включає також:

- робоча програма навчальної дисципліни;
- опорні конспекти лекцій;
- законодавчі та методичні матеріали;
- підручники і навчальні посібники.

5. Підсумковий контроль

Контроль планується здійснювати шляхом оцінювання усних відповідей на семінарських заняттях, перевірки письмових робіт (самостійні роботи), захист творчої роботи, контрольної роботи у вигляді презентації та проведення заліку/іспиту за результатами вивчення курсу.

Питання до іспиту з курсу «Глобалізація, політика національної та інформаційної безпеки» для 4 курсу денної форми

1. Глобалізація як тенденція розвитку сучасного світу: позитивні та негативні риси.
2. Глобалізація: поняття, етапи та основні прояви в XXI ст.
3. Культурна глобалізація як процес формування нової глобальної культури
4. Проблеми та перспективи глобального управління.
5. Економічна глобалізація та виклики для України.
6. Інноваційний вимір державного управління в умовах глобалізації.
7. Переваги та недоліки Спільного ринку для нових членів ЄС.
8. Поняття європейського врядування. Біла книга з європейського врядування.
9. Процедури прийняття рішень у Спільній зовнішній та безпековій політиці, а також зовнішніх відносинах ЄС.
10. Основні виміри впровадження Європейської політики сусідства.
11. Середземноморський вимір та Східне партнерство.
12. Сучасне розширення ЄС та його наслідки.
13. Складові механізми формування державної євроінтеграційної політики України.
14. Напрями реформи державної кадрової політики в Україні з урахуванням досвіду ЄС.
15. Місцеве самоврядування: європейський досвід розвитку та вітчизняна практика.
16. Механізм соціального партнерства держави та інститутів громадянського суспільства як основа демократії
17. Європейські соціальні стандарти: перспективи для України.
18. Євроінтеграція та зміна моделі бізнесу в Україні.
19. Роль освіти в процесах євроінтеграції.
20. Співпраця України та ЄС в сфері науки.
21. Зовнішня торгівля України та європейського союзу в контексті реалізації євроінтеграційного курсу.
22. Євроатлантична інтеграція України.
23. Угода про асоціацію між Україною та ЄС та її наслідки.
24. Основні глобальні проблеми сучасної світової політики.
25. Роль міжнародних урядових та неурядових організацій у вирішенні глобальних проблем сучасності.
26. Зміст міжнародного співробітництва у боротьбі з міжнародним тероризмом.
27. Основні суб'єкти міжнародної безпеки.
28. Глобальна система безпеки.
29. Регіональна система безпеки та її особливості.
30. Складові системи національної безпеки.
31. Гібридна війна: поняття, форми та методи ведення.
32. Інформаційна безпека та основні форми загроз для неї.
33. Ризики та позитивні риси ядерного статусу держави.
34. Безпековий аспект сучасної зовнішньої політики України.
35. Участь України в світових та європейських безпекових структурах.
36. Національні інтереси України у світлі євроінтеграції.
37. Складові системи забезпечення національної безпеки України.

**Приклад білету до іспиту
(14*13*13 балів x 3 питання = 40 балів)**

Чорноморський національний університет ім. Петра Могили

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Галузь знань: 28 – Публічне управління та адміністрування

Спеціальність: 281 «Публічне управління та адміністрування»

Навчальна дисципліна – **«Глобалізація, політика національної та інформаційної безпеки»**

ІСПИТОВИЙ БІЛЕТ

1. Суперечності глобалізації та її моделі.
2. Держава як суб'єкт світової системи: плюси і мінуси сучасного державотворення
3. Євроатлантична інтеграція України.

*Затверджено на засіданні кафедри місцевого самоврядування та регіонального розвитку
Протокол №__ від «__» _____ 2022 року*

*Завідувач кафедри, доцент
Упорядник, доцент кафедри*

*Штиршов О.М.
Бондар Г. Л.*

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання
Система оцінювання роботи студентів з дисципліни.
Денна форма, спеціальність 281«Публічне управління та адміністрування»
Графік контрольних заходів та рейтингова шкала оцінювання

Оцінювання для денної форми (4 курс)

Форма контролю	Максимальна оцінка одиниці контролю	Кількість заходів	Сума балів
Опитування на сем. заняттях	2	15	20
Реферат	20	1	20
Самостійна робота (завдання)	4	3	12
Контрольна робота	8	1	8
Загальна кількість балів			60
Іспит			40
Всього			100

Пояснення до умов визначення рейтингу

Опитування на семінарах включає в себе: опитування з будь-якого питання, що винесене на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших студентів, запитання студентів до інших студентів, відповідей інших студентів, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), вирішення ситуаційних завдань з необхідною аргументацією та посиланням на законодавство. Максимальна кількість балів може бути виставлена студентам, підготовленим до відповідей на усі питання теми. Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: правильність відповідей на питання, повнота і конкретність відповіді, ступінь використання наукових і нормативних джерел, уміння пов'язати теорію з практикою, логіка і аргументованість викладу думок, культура мови.

Доповнення здійснюється студентом по темі семінару після основної відповіді по питанню винесеному на семінарське заняття. Метою доповнення є більш повне розкриття питання, винесеного на семінарське заняття, або висвітлення різноманітних наукових, практичних аспектів даного питання

Вирішення практичних аналітичних завдань здійснюється у вигляді розв'язання цих завдань з теми семінару, які надані викладачем студентам на семінарі (робота в групах та індивідуальна робота), або на попередньому семінарі. Студент самостійно, опрацьовуючи вдома матеріал до семінару, вирішує завдання з належним аргументування та доказовістю. На семінарі студент усно доповідає своє бачення вирішення завдання. Якщо відповідь студента є неповною, тоді долучаються інші студенти з відповідним оцінюванням їх відповідей або участю в обговоренні.

Реферат. Створення інформаційно-аналітичного документу у формі аналітичного звіту, підготоване заздалегідь самостійно. Передбачає підготовку та презентацію роботи до відповідної тематики семінарського заняття з використанням наочних засобів та використанням електронної техніки, висловлення обґрунтованої позиції щодо мети і результатів виконаного завдання.

Самостійна робота - практичне застосування знань, розвиток аналітичних та з використанням аналітичних та гуманітарних технологій в управлінні, висловлення обґрунтованої позиції щодо мети і результатів виконаного завдання.

Денна форма (4 курс)

№ з/п	Види робіт. Критерії оцінювання знань студентів	Бали рейтингу	Максимальна кількість балів
1. Бали опитування на семінарських заняттях (2 бали x 15 занять = 30 балів)			
Критерії оцінювання		2 бали	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ студент в повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу. Правильно вирішив усі тестові завдання 		2	
<ul style="list-style-type: none"> ▪ студент частково володіє навчальним матеріалом не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки. Правильно вирішив окремі тестові завдання 		0-1	
2. Самостійна робота студентів (СРС) Самостійна робота (завдання) (4*3б)			
Критерії оцінювання		12 балів	
<ul style="list-style-type: none"> • робота виконана та захищена згідно вимог та методичних рекомендацій у повному обсязі 		10-12	
<ul style="list-style-type: none"> • робота виконана та захищена з незначними порушеннями вимог та методичних рекомендацій 		7-9	
<ul style="list-style-type: none"> • робота виконана згідно вимог та методичних рекомендацій, але не захищена 		4-6	
<ul style="list-style-type: none"> • робота не захищена або виконана частково, з порушенням вимог і методичних рекомендацій 		3	
<ul style="list-style-type: none"> • робота не здана або виконана частково, із значними порушеннями вимог і методичних рекомендацій 		0-2	
3. Самостійна робота студентів (СРС) Реферат			
Критерії оцінювання		20 балів	
<ul style="list-style-type: none"> • робота виконана та захищена згідно вимог та методичних рекомендацій у повному обсязі 		18-20	
<ul style="list-style-type: none"> • робота виконана та захищена з незначними порушеннями вимог та методичних рекомендацій 		15-17	
<ul style="list-style-type: none"> • робота виконана згідно вимог та методичних рекомендацій, але не захищена 		10-14	
<ul style="list-style-type: none"> • робота не захищена або виконана частково, з порушенням вимог і методичних рекомендацій 		5-9	
<ul style="list-style-type: none"> • робота не здана або виконана частково, із значними порушеннями вимог і методичних рекомендацій 		0-4	
4. Самостійна робота студентів (СРС) (Контрольна робота)			
Критерії оцінювання		8 балів	

• робота виконана та захищена згідно вимог та методичних рекомендацій у повному обсязі	8
• робота виконана та захищена з незначними порушеннями вимог та методичних рекомендацій	6-7
• робота виконана згідно вимог та методичних рекомендацій, але не захищена	4-5
• робота не захищена або виконана частково, з порушенням вимог і методичних рекомендацій	2-3
• робота не здана або виконана частково, із значними порушеннями вимог і методичних рекомендацій	0-1
5. Іспит з дисципліни	
Критерії оцінювання	40 балів
Іспит з дисципліни містить питання згідно навчальної програми. Студент відповідає на три питання різного ступеня складності.	

7. ЛІТЕРАТУРА, ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

ЗАКОНОДАВЧА ТА НОРМАТИВНО-ПРАВОВА БАЗА:

1. Про національну безпеку України: Закон України від 21.06.2018 №2496-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2469-19>.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 29 грудня 2016 року «Про Доктрину інформаційної безпеки України»: Указ Президента України; Доктрина від 25.02.2017 №47/2017. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/47/2017>.
3. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 вересня 2020 року "Про Стратегію національної безпеки України": Указ Президента України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/392/2020#Text>
4. Про основні засади забезпечення кібербезпеки України: Закон України від 05.10.2017 №2163-VIII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2163-19>.
5. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України» Указ Президента України; Стратегія від 15.03.2016 № 96/2016. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/96/2016>.
6. Про схвалення Концепції розвитку електронної демократії в Україні та плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 8.11.2017 №797-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/797-2017-%D1%80>.
7. Про схвалення Концепції розвитку цифрової економіки та суспільства України на 2018-2020 роки та затвердження плану заходів щодо її реалізації: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 №67-р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/en/67-2018-%D1%80>.
8. Про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних: Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/679 від 27 квітня 2016 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/es-2016679.pdf>.
9. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 №2657-XII [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2657-12>.
10. Про захист персональних даних: Закон України від 01.06.2010 №2297-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2297-17>.

ОСНОВНА:

1. Бондар Г.Л. Кібервійна в Україні та виклики національній безпеці: кібернапади на цифрову інфраструктуру (державні установи, об'єкти критичної інфраструктури та організації третього сектору) // Public Administration and Regional Development. – 15, 2022. – С.30-67. [##article.pageTitle##](#) (pard.mk.ua)
2. Бондар Г. Л. Інформаційна політика: Навчально-методичні матеріали. – Миколаїв: Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 28 с.
3. Бондар Г. Л., Ракутіна Л. О. Інформаційна політика та інформаційна безпека // Публічне управління та митне адміністрування. - №4 (23). – С. 42-49 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://customs-admin.umsf.in.ua/archive/2019/4/6.pdf>.
4. Смелянов В. М., Бондар Г. Л. Кібербезпека як складова національної безпеки та кіберзахист критичної інфраструктури України // Public Administration and Regional Development. – 5, 2019. – С. 493-523 [Електронний ресурс]. – Режим

доступу: <https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/141/106>
<https://pard.mk.ua/index.php/journal/article/view/141/106>.

5. Public Administration Mechanisms for Ensuring Cybersecurity in Modern Conditions of Socio-Economic Development / М. Kryshchanovych, V. Andriyash, H. Bondar, Y. Kushnir, K. Ozarko // IJCSNS International Journal of Computer Science and Network Security, VOL.22 No.3, March 2022, p. 606-610. DOI 10.22937/IJCSNS.2022.22.3.79 (Web of Science)

6. Лясковський І. Каліфорнійський GDPR: 5 Must have Політики конфіденційності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://legalitgroup.com/kalifornijskij-gdpr-5-must-have-politiki-konfidentsijnosti/>.

7. Почепцов Г. Г. Інформаційна політика : навч. посіб. / Почепцов Георгій Георгійович, Чукут Світлана Анатоліївна. - К. : Знання, 2006. – 663 с.

8. РЕГЛАМЕНТ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ І РАДИ (ЄС)(GDPR) 2016/679 від 27 квітня 2016 року про захист фізичних осіб у зв'язку з опрацюванням персональних даних і про вільний рух таких даних, та про скасування Директиви 95/46/ЄС (Загальний регламент про захист даних) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.kmu.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/es-2016679.pdf>

9. Кібервійна: огляд найуспішніших публічних операцій Українського Кіберальянсу в 2016 році. - 02.02.2017 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://informnapalm.org/ua/cyberwar-2016/>

10. Сорока С., Палагнюк Ю., Сай Д. Мультимедійний підручник «Управління в ЄС та політика європейської інтеграції». — Режим доступу: <https://eugov.chmnu.edu.ua/miltymediinyi-posibnyk/>

11. Сорока С. В. Механізми взаємодії уряду і парламенту в процесі державного управління: досвід країн Європейського Союзу та українська практика: монографія / Світлана Вікторівна Сорока. – Миколаїв: ФОП Ємельянова Т. В., 2012. – 421 с.

12. Палагнюк Ю. В. Актуальні питання суспільних трансформацій в Україні_безпековий та євроінтеграційний виміри_колективна монографія: / під заг. ред. Ю. В. Палагнюк, С. І. Шкірчака. – Миколаїв : Видавництво ЧНУ імені Петра Могили, 2018. – 300 с.

13. Палагнюк Ю. В. Державна євроінтеграційна політика України: теорія, методологія, механізми: [монографія] / Ю. В. Палагнюк. – Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2014. – 392 с.

14. Сучасні інтеграційні проблеми: європейський досвід та українські реалії [колективна монографія] / за ред. М.О. Багмета, С.В. Матяж. – Миколаїв. – Вид-во ЧДУ імені Петра Могили. – 2015. – 168 с

15. Арсенко А. Г., Гирич В. Л., Толстих Н. В. Глобалізація і глобалізм в оцінках населення України // Українське суспільство 1992–2007. Динаміка соціальних змін – К.: ІС НАНУ, 2007.– С. 117–133.

16. Асиметрія міжнародних відносин / Під ред. Г. М. Перепелиці, О. М. Субтельного. – К.: Видавничий дім “Стилос”, 2005. – 555 с.

17. Відносини Україна – НАТО: економічні аспекти / Інститут трансформації суспільства / О.І. Соскін (ред.).– К.: ІТС, 2003.– 119 с.

18. Грицяк І.А. Право та інституції Європейського Союзу: навч. посібник / Нац. академія держ. управління при Президенті України. Центр правових та підприємницьких досліджень.– 2-е вид., доп.– К.: К.І.С., 2006.– 300 с.

19. Європейська політика сусідства. План дій Україна – Європейський Союз [Електронний ресурс] <http://www.delugr.ces.eu.int/data/doc/Action-plan-ukr.pdf>.

20. Конституційні акти Європейського Союзу. – К. : Юстиніан, 2005.

21. Критерії членства в СОТ, ЄС та НАТО. Інтеграційні перспективи України – Київ, Інститут євроатлантичного співробітництва, 2004. – 88 с.

22. Міжнародні інтеграційні процеси сучасності: Монографія / А.С. Філіпенко (кер. авт. кол.), В. С. Будкін та ін. – К.: Знання України, 2004. – 304 с.

23. НАТО: довідник / Організація Північноатлантичного договору (НАТО).– К.: Основи, 1997.– 430.

24. Кормич Л. І. Світовий політичний процес: глобальний та національний вимір : навч. посібник для студ. вищ. навч. закл., що навчаються за спец. "Політологія", "Міжнародне право", "Міжнародні відносини", "Соціологія" / Л. І. Кормич, М. А. Польовий ; НУ "ОЮА". – Одеса : Фенікс, 2017. – 240 с.
25. Ліпкан В. А. Національна і міжнародна безпека у визначеннях та поняттях / В. А. Ліпкан, О. С. Ліпкан. К. : Текст, 2008. – 400 с.
26. Ситник Г. П. Національна безпека України: теорія і практика : навч. посібник / Г. П. Ситник, В. М. Олуйко, М.П. Вавринчук. К. : Кондор, 2007. – 616 с.
27. Становлення і розвиток системи стратегічних комунікацій сектору безпеки і оборони України; за заг. ред. В. Г. Пилипчука: монографія – К. : ТОВ «Видавничий дім «АртЕк», 2018. – 272 с.
28. Ткачук Т. Ю. Забезпечення інформаційної безпеки в умовах євроінтеграції України: правовий вимір: моногр. – К. : ВД «АртЕк», 2018. – 422 с.
29. Стратегія та засоби конвергенції системи соціальної безпеки України та ЄС у процесі євроінтеграції: монографія/ ред.: Т. Г. Васильців, Р. Л. Лупак. – Львів: АТБ, 2018. – 303 с. URL:<http://ird.gov.ua/irdp/p20180802.pdf>

ДОДАТКОВІ ДЖЕРЕЛА

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу. За заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2015. – 628 с. – Розділ 3 / Досвід реформування адміністративно-територіального устрою в країнах Європейського Союзу / . – С. 515–590.
2. Бейко О.В. Європейська хартія місцевого самоврядування та розвиток місцевої та регіональної демократії в Україні. – К.: 2003. – 396 с.
3. Василенко С. Д. Україна: геополітичні виміри в загальноєвропейському процесі / Світлана Дмитрівна Василенко. – Одеса: ОДМА, 2000. – 208 с.
4. Військово-технічна політика країн – членів НАТО: організаційні аспекти співробітництва України з Альянсом: наук.-інформ. зб. / Національний центр питань євроатлантичної інтеграції України / В.П. Горбулін (голов. ред.).– К.: Євроатлантикінформ, 2005.–232 с.
5. Джердж С.Ф. Україна-НАТО: співробітництво заради безпеки / Товариство “Знання” України. Центр “Українознавство”.– К.: Товариство “Знання України”, 2007.– 96 с.
6. Дроздова Г. В. Зовнішня політика України: європейський вибір / Г. В. Дроздова. – Сімферополь: АнтикВА, 2007. – 156 с.
7. Європейська інтеграція / Уклад.: М. Яхтенфукс; Б. Колер-Кох. – К.: Вид. дім “Києво-Могил. акад. ”, 2007. – 394 с.
8. Розпутенко І. В. Гео економічна політика України в термінах та іменах: словник-довідник. К.: НАДУ, 2011. – 228 с.
9. Інституціоналізація публічного управління в Україні в умовах євроінтеграційних та глобалізаційних викликів : матеріали щоріч. Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 24 трав. 2019 р.) : у 5 т. / за заг. ред. А. П. Савкова, М. М. Білинської, О. М. Петроє. – Київ : НАДУ, 2019. – Т. 1. – 172 с. URL: <http://academy.gov.ua/pages/dop/198/files/2e67d7ff-9338-42dd-80c1-bb20eeda330e.pdf>
10. Коломієць О. В. Концепт міжнародної безпеки в контексті глобалізації : монографія / О. В. Коломієць. Київ : КиМУ, 2013. – 427 с
11. Кондратенко О. Ю. Процес ядерного роззброєння і Україна / О. Кондратенко // Науковий вісник Інституту міжнародних відносин НАУ. Серія: економіка, право, політологія, туризм. – 2011. – Том 2, № 4. – С. 75-79.
12. Святун О. Будапештський меморандум та його співвідношення з Договором про нерозповсюдження ядерної зброї / О.Святун, О. Святун // Віче. – 2014. – №20, жовтень.

ЕЛЕКТРОННІ ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ:

- <http://www.un.org/> – офіційний сайт Організації Об'єднаних Націй
<http://www.unsystem.org/index.html> - інформаційний сайт про систему ООН
<http://portal.un.kiev.ua/> - Представництво ООН в Україні
<http://www.nato.int/> – офіційний сайт НАТО
<http://www.coe.int/> - офіційний сайт Ради Європи
<http://www.unesco.org/> – офіційний сайт ЮНЕСКО
<http://freedomhouse.org/> – офіційний сайт неурядової міжнародної організації Freedom House
- <http://www.osce.org> – офіційний сайт Організації з Безпеки та Співробітництву в Європі
<http://euroatlantica.kiev.ua/ua/about/> - Інформагенція Євроатлантика
<http://www.president.gov.ua> – Офіційне представництво Президента України.
<http://www.rada.gov.ua/> – Офіційний портал Верховної Ради України.
<http://www.kmu.gov.ua/> – Офіційний портал органів виконавчої влади України.
- <http://www.mfa.gov.ua/> – Офіційний сайт Міністерства закордонних справ України.
<http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/> – «Україна-Європейський Союз» – офіційний сайт представництва України при Європейському Союзі.
<http://www.coe.int/uk/web/kyiv> – Сайт Офісу Ради Європи в Києві.
<http://www.niss.gov.ua/> – Національний інститут стратегічних досліджень.